SEVGİLİM

Şəhla gözlərini gördüyüm zaman
Dedim, gül üstünə bir jalə düşmüş.
Bilmərn o baxışda nə məna vardır,
Bu şair eşqindən xəyala düşmüş.

Hüsnündən bəllidir, ey nazlı dildar,
Səni qucağında böyütmüş bahar.
Çiyninə tökülən xurmayı saçlar
Sanki mərmər üstə şəlalə düşmüş.

Salıbdır gözlərin məni kəməndə,
Ancaq bu halımı duymusan sən də.
Kim səni qızlarla görsə çəməndə
Deyər gülüstana biir lalə düşmüş.

Demirəm Məcnun tək çöllərdə qaldım,
Nə də Fərhad kimi hey külüng çaldım,
Nə Sonan oldum ki, şöhrətim, adım
Deyələr obaya, mahala düşmüş.

O gün ki qapıdan baxıb gəlibsən,
Məni atəşlərə yaxıb gedibsən.
Qəlbimi müjgana taxıb gedibsən,
Gəl gör ki, aşiqin nə hala düşmüş.

Ərdəbil, 1942

* * *

Saqi, xumar-xumar baxırsan yenə
Canıma od düşür bu nazdan mənim.
Nədən qırmızıdır camdaki bədən
Bildin xoşum gəlmir bəyazdan mənim?
Mən onsuz da məstəm, dəryadır qəmim,
Bir an ayrılmamış qəmdən aləmim,
Doldur piyaləmi, qərq olmuş gəmim
Qoy çıxsın dərindən, dayazdan mənim.

Yəqin bu halımı duymusan sən də,
Mən heç içməyirdim dostlar içəndə.
Amandır sərhədi qatar keçəndə
Doldur piyaləmi Arazdan mənim.

1945

KİMDƏN ÖYRƏNDİN

Ey şairin həmvətəni,
Çox istərəm görəm səni.
Lalə üstünə laləni
Taxmağı kimdən öyrəndin?

Üzün aydır, boyun çinar,
Könül səndən ilham umar.
Oğrun-oğrun, xumar-xumar
Baxmağı kimdən öyrəndin?

Gördüm səni düşdüm oda,
Ömrüm, günüm getdi bada.
Sən atlısan, mən piyada
Qaçmağı kimdən öyrəndin?

Hüsnün hər vaxt gələr xoşa,
De, kim səni saldı başa,
Qara rəngi qələm qaşa
Yaxmağı kimdən öyrəndin?
Hüsnün məni dərdə salıb,
Bir salmışdı, bir də salıb.
Günəş üzə pərdə salıb
Çıxmağı kimdən öyrəndin?

Təbriz, 1945

ŞƏKLİN BAŞIM ÜSTƏDİR

Mənə məktub göndərib, zəng edərək uzaqdan,
Soruşursan hər zaman:
"Söylə görüm necəsən?
Xəstəmisən, sağmısan?.."
Sevgilim, özün düşün, sən məndən uzaqmısan?
Gözlərinin rənginə baxa-baxa hər axşam
Mən yuxuya dalmışam.
Bil ki, könül həmdəmin nə yorğun, nə xəstədir,
Şəklin başım üstədir.

Mən səni bir görüşdə təsadüfi sevmədim,
Təsadüfi tərk edim.
Uzaq eldə olmağın etmir məni nigaran,
Gözdən uzaq olduqca qəlbə yaxınlaşırsan.
Günəş qərbə keçəndə azalırmı atəşi?
Ey qəlbimin günəşi!
Könlüm nə hicran duyur, nə ayrılıq hiss edir,
Şəklin başım üstədir.

Mən səni unutmaram məktub yazsan, yazmasan.
Axı hər vaxt, hər zaman
Mən səni düşünmüşəm, sən də məni anmısan.
Ağır gündə, çətində arxamda dayanmısan.
Bu həyat yollarını birgə vurmuşuq başa.

Yaşayacağıq qoşa.
Mən heç kədərlənmirəm, ömür keçir, gün keçir...
Şəklin başım üstədir.

1957

GÜNAHKAR

"Günahkar".
Nə ağır damğadır...
Bu ad,
Məhv edər
Kişini də,
Qadını da.
Şəklini asmışam otağıma,
Bilməsəm adını da.
Göstərib
Dostuma,
Qonağıma
Hər gün deyirəm:
"Günahkardır" bu qadın!
Ancaq
Təqsirin nədir?
Bilmirəm.
Barı sən özün soruşaydın
Bu adı sənə verəndən!
"Nə üstə ittiham oluram mən..."
Baxıram,
Sinən açıq,
Başın açıq.
Türk gözəlinə oxşayırsan azacıq.
Doğan günəşin telləri tək
Mərmər çiyinlərinə tökülən
Xurmayı saçlar
Qulac-qulacdır.
Şümşad barmaqlar

Döşlərin üstündə daraqlanıb,
Zindan barmaqlığı kimi.
Köksündə həbs etdiyin
Kimdir elə?
Çırpınır,
Azadlığa möhtacdır.
Yoxsa,
Geniş sinəni örtmüsən
Kiçik əllərinlə?
Səmaya dikilmiş
Mavi gözlərin,
Suyu qurumamış bulaq kimidir,
Hələ də çağlar.
Orada gənclik hissi,
Həyat eşqi
Sönməmiş.
Söylə, "Günahkar"?
Bu sahilsiz diyardan
Neçə səyyah
Geri dönməmiş?!
Məlul baxışlarını
Dikib göyə
Yalvarırsan:
"Ey böyük Tanrı
Keç günahımdan".
Axı, niyə?
Sənin nə təqsirin var!
Nə edəsən ki,
Səni belə yaratdılar.
Dodağın;
Neçə ömrün bahasına alınmış
Yaqut danəsidir.
Qaşların;
Ocaqdan yeni çıxmış
Qılınc tiyəsi tək qaradır.
Gözün,
Yanağın,

Boyun,
Bir bahar nişanəsidir.
Günahkar o adamdır ki,
Səni belə yaradır,
Sonra da
Ad verir:
"Günahkar".
Qalx,
Dizi üstə çöküb,
Yaradanın qarşısında
Göz yaşı töküb,
Günahlarçın yalvardığın
Yetər.
Dünyanın ən gözəl qızı,
Səni bu halda görsə əgər,
Qabağında diz çökər,
Səno səcdə edər, inan.
Axı sən
Günaha yox,
Pərəstişə layiqsən.
Qalx,
Çıx o çərçivədən!
Qoy mənim olsun
Günahların tamam.
Çərçivə üçün yaranmadın sən.
Qalx!
Dua etdiyin illəri
Yenidən yaşa.
Mən də
Sənin günahınla
Yüz il dolanaram.
Qoy mənim olsun
Günahların tamam...
Eh, buna nə var ki...
Ey cənnət arzusuyla çırpınan
Göyərçin,
Cəhənnəmin qəbzinə qol çəkərəm

Sənincün.
Sənin günahını daşımağa nə var ki...
Bütün günahlar
Gözəllik günahı olaydı təki...
Onu daşımağa nə var ki...
İndi,
Şəklinin altından pozuram
"Günahkar" sözünü
Adını nə yazım?
Qalx,
Özün de.
Ey, gözəllik ilahəsi,
De.
Düzünü de...

Soçi, 1960

* * *

Necə tale məni etmiş də pərişan sənsiz,
Qalmışam həsrət ilə gözləri giryan sənsiz.

Gülə sənsiz üzüm aləmdə, bu müşküldü mənə,
Heç açılmaz ürəyim, qalsa o bir an sənsiz.

Bu yer olmuş vətənim, qardaşım ellərdir,inan,
Yenə hicrində sıxır qəlbimi hicran sənsiz.

Məni Məcnun elədin, sirrimi faş etdim əzəl,
Bilmədim çoxdu tökən göz yaşı pünhan sənsiz.

Əriyir şam kimi yandıqca könül, eşqinə bax,
Yox əlacım, dirilib gəlsə də Loğman sənsiz.

Əymərəm baş, məni səndən ayıran əllərə, bil,
Buna o hakimi-dövran verə fərman sənsiz.

Azəroğlun daha atəşlərə az yandır sən,
Bil ki, atəşdə yanır hər tərəf, hər yan sənsiz.

Ərdəbil, 1943

* * *

Eşitdim ki, yazıb Fitrət təzə bir şeri-nab indi*,
Cavan şairlərə söylər ki, versinlər cavab indi.

Cavanlar feyziyab olsa təəccüblü deyil mənçə,
Qoca aşiqlərin ancaq olur eşqi savab indi.

Bu cananlar vəfasından cahanda bir saray tikdim,
Fəqət çox çəkmədi oldu haman evlər xarab indi.

Bu pərdə altda söz yazmaq nədir mən bilmirəm, Fitrət,
Görürsən pərdəni atmış üzündən afitab indi.

Sən Azəroğluna baxma Azərbaycana vurğundur,
Bu şairlər həyatında yaradaq inqilab indi...

Ərdəbil, 1943

* * *

Saqi, nəzər et məclisə, gör canım hardadır?
Bir yol güzər etməz bizə cananım, hardadır?

Məndən məni sorma, nə deyim mən kiməm indi,
Hicrə düşəli bilmirəm ünvanım hardadır.

Qəlbimdəki tufanların heç qeydinə qalma,
Qəlbin qəmini çəkməyə imkanım hardadır.

Saqi, elə zənn eyləmə yormuş məni hicran,
Yox, yox, deməyin siz mənə dərmanım hardadır.

*Bu qəzəl şair Əli Fitrətin eyni qafiyəli qəzəlinə cavab olaraq yazılmışdır.

Bir dağ seli tək çöllərə düşsəm də, nə qorxum,
Axır taparam dalğalı ümmanım hardadır.

Rəiyyət nədi, dövlət nədi mən sultanı eşqəm!
Eşq əhli nə vaxt söylədi sultanım hardadır?!

Azər kimi yandım yenə mən azəri-hicrə,
Ancaq demədim atəşi-hicranım hardadır.

Təbriz, 1944

* * *

Neyləyim, ey dil ki, o dilbər ola canım mənim,
Qəlbimin sirrini duya qəlbilə cananım mənim.

Mən görəndə lal olur nitqim, inan, söz tapmıram,
Görməsəm bir il keçir hər ləhzəm, hər anım mənim.

Çün qızılgül yarpağından da zərif bir qəlbi var,
Tez küsür, tez inciyir ol çeşmi-məstanım mənim.

Mahə bənzətdim dünən mən o gözəllər şahını,
Qəhr ilə tutdu üzün, bil, şəmsi-tabanım mənim.

Hər dolanda gözləri eşqim düşür tufanlara,
Qorxum ondadır ki, daşsın bir gün ümmanım mənim.

Bir bahardır, ləblərində qönçələr açmış onun,
Jalə tək düşmüş o güllər üstünə qanım mənim.

Mən eşitdim Azəroğlu dildə yer vermiş ona,
Hökmrandır o sarayda indi sultanım mənim.

Təbriz, 1944

* * *

Göl min il yaşadı səssiz-səmirsiz
Nə bir bulaq gördü, nə də bir dəniz.
Lillənib qaldıqca öz yatağında
İncitdi qəlbini, o torpağın da.
Nə sevinci oldu, nə də kədəri,
Belə sakit ötdü ömrün günləri.
Dağ seli bircə gün haray qopardı,
Qayalar uçurtdu, daşlar apardı.
Sonra da qovuşdu axar bir çaya,
Axdı fırtınalı coşqun dəryaya,
Nə ömrə acıyıb, nə bəxtə küsdü,
Mənalı bir ömrə bir gün də bəsdi...

1965

DƏNİZ VƏ GÜNƏŞ

Gecə rahatlıq bilmədi dəniz,
gah haray çəkib hönkürdü,
gah da inlədi.
Fəqət dil açıb danışmadı,
kimsə dərdini bilmədi.
O rahat olmadı,
dünyaya yeni insan gətirən ana kimi.
Yosunlu qayalarda yoldu saçını
dan ağarana kimi.
Səhər bir tabaq atəş doğdu
zümrüd sular.
Dalğalar düşdü atından,
ləpələr qumlara sındı,
Sahildə tökülüb qaldı

qayalardan yolunmuş yosunlar.
Dəniz rahatlandı elə bil.
Sakitcə uyudu
qırmızı tül örtmüş gəlin kimi.
Başını üfüqün ətəklərinə qoydu.
uyudu...
Zaman günəşin əlindən tutub
çəkdi günorta yerinə.
Gün od ələdi dənizin üzərinə.
Ərimiş qurğuşun kimi
qaynadı dəniz,
əridi dəniz...
Qaynadı...
Əridi...
Fəqət səssiz-səmirsiz...
Zaman qüruba çəkdikcə günəşi
Sovuşdu odu,
atəşi.
Suçlu övlad kimi
saralmış gözlərilə
günəş baxdı göy sulara,
üfüqdən asılı qaldı.
Dəniz nə fırtına qopardı,
nə haray saldı.
Dalğalı qollarını uzadıb
qoynuna aldı onu.
Dənizdən doğan günəş
dənizdə də batdı.
Sonra hər şey yatdı...
Fəqət,
bütün gecəni
dənizin səsi gəldi yenə.
O laylay çalırdı
öz dəcəl körpəsinə...

1966

DƏNİZİN SƏXAVƏTİ

Mirzə Cavad müəllimə

Bir gün xəzri başlamışdı yaman,
ətəyini dalğalarda yuyan duman
sahili bürüyəndə,
ayrıldım dənizdən...
Əyilib duzlu dodaqlarından öpüb,
qulağına dedim:
– Çox razıyam səndən.
Qızılı qumun,
qızmar günəşin,
mehriban nəvazişin,
harayın,
gülüşün,
bütün nemətlərin üçün razıyam...
Qəzəbləndi dəniz,
Xəzrinin dililə coşdu yaman,
dedi:
– Bir də gözümə görünmə, ey insan.
Mən gözüac deyiləm,
nə verirəmsə
əvəzində nə minnətə,
nə də təşəkkürə
möhtac deyiləm.

1966

* * *

Dənizlə tənha qalmaq istəyirəm,
oturub sahil qumlarında
qucaqlayam dizimi...
Uzaqdan qanadlanıb gələn
ləpələrə dikib gözümü